

Obecnie trwają prace w Unii Europejskiej nad reformą prawa własności intelektualnej, które nie ominęły oznaczeń geograficznych. Zmiany mają na celu wzmocnienie systemu oznaczeń geograficznych oraz uwzględniają obecne realia rynkowe dotyczące handlu internetowego. Jedno z nowych rozporządzeń będzie częściowo stosowane już niebawem, a już w przyszłym roku w pełni stosowane będą dwa nowe rozporządzenia dotyczące tych kwestii.

Czym są oznaczenia geograficzne?

Oznaczenie geograficzne wskazuje na pochodzenie produktu z konkretnego położenia geograficznego. **Chroni nazwę produktu, który ma określone pochodzenie geograficzne i pochodzeniu z tego miejsca zawdzięcza swoje szczególne właściwości.**

W zależności od tego, jak silny jest związek między właściwościami produktu a jego pochodzeniem geograficznym w ramach ochrony oznaczeń geograficznych rozróżnia się:

chronioną nazwę pochodzenia („ChNP”)
np. oscypek

chronione oznaczenie geograficzne („ChOG”)
np. rogal świętomarciński oraz

oznaczenie geograficzne („GI”)
np. Polska Wódka.

**Nowe kategorie
oznaczeń
geograficznych
w prawie UE**

I. Nowe rozporządzenie unijne dotyczące oznaczeń geograficznych produktów rzemieślniczych i przemysłowych

Weszło w życie Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2411 z dnia 18 października 2023 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych produktów rzemieślniczych i przemysłowych oraz zmieniające rozporządzenia (UE) 2017/1001 i (UE) 2019/1753, dalej jako „Rozporządzenie dotyczące produktów rzemieślniczych i przemysłowych”. Rozporządzenie dotyczące produktów rzemieślniczych i przemysłowych w całości będzie stosowane od dnia 1 grudnia 2025 r.

➤ Geneza

Na obszarze Unii Europejskiej od lat obowiązuje system ochrony oznaczeń geograficznych dla win, napojów spirytusowych, jak również produktów rolnych. Rozporządzenie dotyczące produktów rzemieślniczych i przemysłowych rozszerza ochronę na produkty rzemieślnicze i przemysłowe.

➤ Oznaczenia geograficzne produktów rzemieślniczych i przemysłowych

Zgodnie z treścią Rozporządzenia dotyczącego produktów rzemieślniczych i przemysłowych, **produkty rzemieślnicze** to produkty, które są albo produkowane całkowicie ręcznie, albo przy użyciu narzędzi ręcznych lub cyfrowych lub środków mechanicznych, jeżeli wkład pracy ręcznej jest ważnym elementem produktu końcowego.

Z kolei **produkty przemysłowe** są definiowane jako produkowane w sposób znormalizowany, w tym w ramach produkcji seryjnej i przy użyciu maszyn.

Przedstawione definicje oznaczają, że w praktyce towary takie jak kamienie naturalne, wyroby drewniane, biżuteria, materiały włókiennicze (w tym koronki) sztucze, szkło, porcelana oraz skóry będą mogły cieszyć się ochroną z tytułu rejestracji jako oznaczenie geograficzne.

➤ Procedura rejestracji oznaczeń geograficznych produktów rzemieślniczych i przemysłowych

Od 1 grudnia 2025 r. będzie można ubiegać się o rejestrację oznaczenia geograficznego dla produktów rzemieślniczych i przemysłowych.

Wniosek o rejestrację może złożyć co do zasady tylko grupa producentów. Jednak w ramach wyjątku wnioskodawcą może być jeden producent w przypadku, gdy:

- dana osoba jest jedynym producentem, który chce złożyć wniosek; oraz
- wyznaczony obszar geograficzny zdefiniowano na podstawie określonej części terytorium, **bez odniesienia do granic nieruchomości**, a jego cechy charakterystyczne znacznie różnią się od cech obszarów sąsiadujących lub też cechy charakterystyczne danego produktu różnią się od cech charakterystycznych produktów produkowanych na sąsiednich obszarach geograficznych.

Nazwa produktów rzemieślniczych lub przemysłowych musi łącznie spełniać następujące wymogi, aby kwalifikować się do rejestracji jako oznaczenie geograficzne:

- produkt pochodzi z określonego miejsca, regionu lub państwa;
- dana jakość, renoma lub inna cecha charakterystyczna produktu jest w głównej mierze wynikiem jego pochodzenia geograficznego; oraz
- co najmniej jeden etap produkcji produktu odbywa się na wyznaczonym obszarze geograficznym.

Zarówno terminy rodzajowe, jak i nazwy homonimiczne, czyli nazwy zapisywane lub wymawiane w ten sam sposób, ale odnoszące się do różnych obszarów geograficznych, są wyłączone spod możliwości ubiegania się o ochronę.

Standardowa procedura rejestracji będzie dwuetapowa. Pierwszy etap to procedura badania wniosku na poziomie krajowym, a drugi etap obejmuje badanie wniosku na poziomie unijnym. **Rozporządzenie przewiduje możliwość wniesienia sprzeciwu wobec zgłoszenia aż dwukrotnie** – w ramach krajowej procedury sprzeciwu i również na etapie unijnym, jednak nie przez ten sam podmiot.

Rozporządzenie dotyczące produktów rzemieślniczych i przemysłowych przewiduje **możliwość przyznania tymczasowej ochrony oznaczenia geograficznego** ze skutkiem od dnia złożenia w Urzędzie wniosku o rejestrację do dnia, w którym zostanie przyjęta decyzja w sprawie wniosku lub wniosek zostanie wycofany.

II. Nowe rozporządzenie unijne w sprawie oznaczeń geograficznych w odniesieniu do wina, napojów spirytusowych i produktów rolnych

Dnia 13 maja 2024 r. weszło w życie Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1143 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie oznaczeń geograficznych w odniesieniu do wina, napojów spirytusowych i produktów rolnych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności i określeń jakościowych stosowanych fakultatywnie w odniesieniu do produktów rolnych, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1308/2013, (UE) 2019/787 i (UE) 2019/1753 oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1151/2012, dalej jako „Rozporządzenie w odniesieniu do wina, napojów spirytusowych i produktów rolnych”. To rozporządzenie będzie dotyczyło oznaczeń geograficznych dla różnych kategorii produktów (wina, napoje spirytusowe, produkty rolne), które wcześniej były regulowane jedynie w odrębnych aktach prawnych. **Rozporządzenie w odniesieniu do wina, napojów spirytusowych i produktów rolnych jest stosowane już od 13 maja 2024 r., a niektóre przepisy będą stosowane od dnia 1 stycznia 2025 r.¹.**

➤ Wnioskodawcy

Wnioski o rejestrację oznaczeń geograficznych mogą być składane wyłącznie przez grupę producentów rozumianych jako podmiot, niezależnie od formy prawnej, składającą się z producentów tego samego produktu, którego nazwa jest proponowana do rejestracji. **W przypadku oznaczenia geograficznego, które wyznacza transgraniczny obszar geograficzny**, kilka wnioskujących grup producentów z różnych państw członkowskich lub państw trzecich może złożyć wspólny wniosek o rejestrację oznaczenia geograficznego.

➤ Ochrona oznaczeń geograficznych stosowanych jako składnik

Oznaczenia geograficzne wpisane do unijnego rejestru oznaczeń geograficznych są chronione przed wszelkim bezpośrednim lub pośrednim stosowaniem w celach handlowych oznaczenia geograficznego w odniesieniu do produktów nieobjętych rejestracją, jeżeli produkty te są porównywalne z produktami zarejestrowanymi pod tą nazwą lub jeżeli stosowanie tego oznaczenia geograficznego w odniesieniu do jakiegokolwiek produktu lub jakiegokolwiek usługi wykorzystuje, osłabia, rozwadnia lub szkodzi renomie chronionej nazwy, **w tym jeżeli produkty te są stosowane jako składnik.**

Podkreślamy, że oznaczenie geograficzne określające produkt stosowany jako składnik w produkcie przetworzonym może być stosowane w nazwie tego produktu przetworzonego, na jego etykiecie lub w materiałach reklamowych, jeżeli:

- produkt przetworzony nie zawiera żadnego innego produktu porównywalnego ze składnikiem oznaczonym danym oznaczeniem geograficznym;
- składnik oznaczony danym oznaczeniem geograficznym jest stosowany w ilościach wystarczających do nadania danemu produktowi przetworzonemu zasadniczej właściwości; oraz
- procentowa zawartość składnika oznaczonego danym oznaczeniem geograficznym w produkcie przetworzonym jest podana na etykiecie.

Warto zaznaczyć, że w przypadku napojów spirytusowych powyższe nie ma zastosowania.

W praktyce istotne będzie ustalenie zakresu pojęcia „produktu porównywalnego” oraz wskazanie kryteriów pozwalających na jednolitą ocenę „nadawania podstawowych właściwości produktom przetworzonym”. Można spodziewać się aktów delegowanych ze strony Komisji Europejskiej, które pozwolą na rozwianie tych wątpliwości.

➤ Wzmocnienie ochrony oznaczeń geograficznych online

Co istotne, Rozporządzenie w odniesieniu do wina, napojów spirytusowych i produktów rolnych wprowadza obowiązki po stronie dostawców usług na rynku internetowym. Bowiem wszelkie informacje związane z reklamą, promocją i sprzedażą towarów, do których mają dostęp osoby mające siedzibę w Unii, a które naruszają ochronę oznaczeń geograficznych będą uznawane za nielegalne treści w rozumieniu art. 3 lit. h Aktu o usługach cyfrowych².

W związku z tym właściwe krajowe organy sądowe lub administracyjne państw członkowskich będą mogły wydać nakaz podjęcia działań przeciwko takim nielegalnym treściom.

➤ Zobowiązania dotyczące zrównoważonych praktyk

Grupa producentów lub uznana grupa producentów, jeżeli taka grupa istnieje, może uzgodnić zrównoważone praktyki, których należy przestrzegać przy produkcji produktu oznaczonego oznaczeniem geograficznym lub w odniesieniu do innych działań podlegających jednemu lub większej liczbie obowiązków przewidzianych w specyfikacji produktu.

Zobowiązania takie mają na celu stosowanie wyższych norm z zakresu zrównoważonego rozwoju niż normy nałożone w prawie unijnym lub krajowym. Należy zaznaczać, że **to dobrowolne zobowiązania**, które stanowią przejaw zachęty do ich podejmowania a nie obligatoryjny element.

➤ Unieważnienie rejestracji ze względu na brak używania

Rozporządzenie w odniesieniu do wina, napojów spirytusowych i produktów rolnych przewiduje unieważnienie rejestracji oznaczenia geograficznego w przypadku,

- gdy nie można już zapewnić zgodności z wymogami specyfikacji produktu; lub
- gdy żaden produkt nie został wprowadzony do obrotu pod oznaczeniem geograficznym przez co najmniej siedem ostatnich lat.

Procedura unieważnienia rejestracji może zostać uruchomiona z inicjatywy Komisji Europejskiej, na uzasadniony wniosek państwa członkowskiego, państwa trzeciego lub jakiegokolwiek osoby fizycznej lub prawnej mającej uzasadniony interes.

➤ Podwyższony poziom ochrony dotyczący domen internetowych

Zarówno Rozporządzenie dotyczące produktów rzemieślniczych i przemysłowych, jak i Rozporządzenie w odniesieniu do wina, napojów spirytusowych i produktów rolnych dostosowując się do realiów rynkowych przewiduje **podwyższony poziom ochrony dotyczący domen internetowych**. Bowiem wraz z nadchodzącymi zmianami ochrona oznaczeń geograficznych będzie mieć również zastosowanie do wykorzystania nazwy domeny w sposób, który mogłyby wprowadzać konsumenta w błąd co do prawdziwego pochodzenia produktu. Krajowe rejestry nazw domen najwyższego poziomu ustanowione w Unii zapewniają, aby wszelkie alternatywne metody rozstrzygania sporów dotyczące nazw domen uznawały zarejestrowane oznaczenia geograficzne jako prawo, na które można się powoływać w ramach tych procedur.

Jakie korzyści płyną z rejestracji oznaczenia geograficznego?

Przede wszystkim **ochrona przyznana dzięki rejestracji oznaczenia geograficznego** od momentu wprowadzenia tego oznaczenia do rejestru **unijnego jest bezterminowa i obejmuje cały obszar Unii Europejskiej**. Po wprowadzeniu do rejestru unijnego oznaczenia geograficzne są chronione przed niewłaściwym stosowaniem, imitacją lub przywołaniem nazwy chronionej jako oznaczenie geograficzne przez określenia takie jak: „styl”, „typ”, „metoda”, „jak produkowane w”, „imitacja”, „smak”, „aromat”, „jak” i podobne oraz innymi fałszywymi lub wprowadzającymi w błąd oznaczeniami odnoszącymi się do pochodzenia, charakteru czy podstawowych cech charakterystycznych produktu.

Oznaczenia geograficzne podobnie jak znaki towarowe pozwalają odbiorcom zidentyfikować towary ze względu na pochodzenie. Główna różnica między oznaczeniami geograficznymi a znakami towarowymi polega na tym, że **oznaczenia geograficzne wskazują na pochodzenie towarów z konkretnego miejsca**, krainy geograficznej, natomiast **znaki towarowe informują o pochodzeniu towarów lub usług od konkretnego przedsiębiorcy**.

Na etykietach produktów objętych oznaczeniem geograficznym powinny znajdować się skróty „ChNP” lub „ChOG”. Taki skrót stanowi **swoistą gwarancję autentyczności produktów objętych oznaczeniem geograficznym**. To również źródło wiarygodnych informacji dla konsumenta w przedmiocie jakości lub innych charakterystycznych cech związanych z pochodzeniem geograficznym.

Z tego względu stosowanie zarówno oznaczeń geograficznych, jak i znaków towarowych pozwala na przekazanie odbiorcom większej ilości informacji na temat oferowanego towaru, co jest dodatkowym wyróżnikiem w obrocie handlowym na tle konkurencji.

Zapraszamy do kontaktu!

dr hab. Ewa Skrzydło-Tefelska

Starszy Partner, radca prawny

☎ +48 608 420 802

✉ ewa.skrzydlo-tefelska@skslegal.pl

Karolina Pajączek

Prawnik

☎ +48 883 391 699

✉ karolina.pajaczek@skslegal.pl

Warszawa

Jasna 26, 00-054 Warszawa

T +48 22 608 70 00

F +48 22 608 70 70

E office@skslegal.pl

Katowice

Korfantego 138a, 40-156 Katowice

T +48 32 731 59 86

F +48 32 731 59 90

E office.katowice@skslegal.pl

Poznań

Mickiewicza 35, 60-837 Poznań

T +48 61 856 04 20

F +48 61 856 05 67

E office.poznan@skslegal.pl